

Posudek oponenta bakalářské práce

Název: *Student jako občan? Přístup nizozemské politické moci ke studentům v době pandemie COVID-19*

Autorka: Myriam Zápalová

Oponent: Martin Štefek

Bakalářská práce Myriam Zápalové se zabývá politickou reprezentací studentů v době pandemie COVID-19. Je strukturována do sedmi kapitol (včetně úvodu, závěru a seznamu zdrojů), obsahuje 89 tiskových stran.

V rozsáhlém úvodu práce autorka formuluje předpoklad, s nímž následně pracuje: *„Právě studenti jsou těmi, o kterých se ve veřejném prostoru ve spojení s dopady pandemie hovoří převážně v souvislosti s dopady na jejich duševní zdraví. Jedná se ale také primárně o segment populace, který se ve valné většině necítil být v politickém rozhodování dostatečně zastoupen. Studenti měli pocit, že na ně vláda zapomíná nebo že na nich dokonce nezáleží.“* (s. 0) Tento fakt je v další části textu (např. na s. 15) podepřen daty ze sociologických šetření. Úvod dále přináší shrnutí událostí od vypuknutí pandemie a způsob, jak vláda na krizi reagovala. Popisuje též tzv. *Toeslagenaffaire* v následku které Rutteho vláda podala demisi. Za klíčovou politickou instituci potom považuje dolní komoru parlamentu. Zmiňuje také charakter nizozemského stranického systému charakteristického svou relativní velikostí a fragmentací. Následně formuluje záměr práce: *Má zkoumat, „jaká pojetí studenta v roli občana byla během debat o vývoji koronavirové krize a vládních strategiích v jejím řešení explicitně a implicitně formulována, jaké hodnotové postoje ke studentům zaujímali na jedné straně vládní představitelé a na straně druhé opozice či zástupci jednotlivých parlamentních stran.“* (s. 12) Jako hlavním pramen empirického zkoumání autorka zvolila zápisy parlamentních debat. Jak uvádí, jedná se celkem o materiál z 24 debat trvajících 193 hodin. Tuto volbu je třeba jednoznačně ocenit; parlamentní debata na straně jedné a mediální diskurz na straně druhé (který bývá nejčastěji zkoumán) jsou zpravidla dvě zcela míjející se věci. Formulovaným cílem práce je identifikování trendů v postojích politiků. (s. 12) V jinak vyčerpávajícím úvodu bohužel absentuje zmínka o stavu bádání na dané téma a zejména pojednání o metodologii/metodě.

Ve druhé kapitole kolegyně Zápalová přichází se zajímavým poznatkem: Studenti se během pandemie vztahovali ke dvěma normotvorným autoritám – k univerzitě a ke státu. Tato situace měla jednak vliv na střet protipandemických norem, jednak podněcovala k jejich srovnávání. Obsahově je text velmi podrobný, přináší zajímavé shrnutí faktografie, formuluje podnětné postřehy a hodnocení. Místy se bohužel projevuje absence úvodního metodologického pojednání anebo aspoň jasného postupu práce. Autorka sice prokazuje analytického ducha, ovšem přes kvalitu textu a jeho celkový přínos se analýza místy může jevit jako nesystematická. Čtenáři také uniká žánr (případová studie? reportáž?), metoda (obsahová analýza? analýza diskurzu?) a disciplína (sociologie? soudobé dějiny?). Přesto lze konstatovat, že výborná stylistika a autorčin přehled v nizozemské politice některé nedostatky vyvažuje.

Záměrem třetí kapitoly bylo rozplést politická rozhodnutí, která se týkala vysokých škol. Autorka zde provádí popis rozhodovacích procesů ve školské politice a pozic jednotlivých aktérů – politických stran, Rady pro vzdělávání či studentů a škol samotných. Přichází přitom s pozoruhodným postřehem. Ukazuje, že Rutteho politika mohla být postavena na kompromisech, nikoliv na analýze zdravotních dopadů. Na pozadí tohoto poznatku pak dává smysl pojem „prioritizace“ který je v textu použit. Autorka také podrobně rozlišuje postoje jednotlivých stran a například u stran populistických hodnotí jejich projevy z hlediska obvyklé strategie těchto subjektů.

Čtvrtá kapitola dokumentuje, jak významným zásahem do psychického zdraví studentů byla opatření v době pandemie. Následně ukazuje, jak se v politické aréně reflektoval fakt, že jedna z funkcí vysokoškolského studia – socializace – byla logicky potlačena. Rozebírá rozdílné pozice jednotlivých stran v návaznosti na jejich typické elektoráty i vzhledem k pozici vůči Rutteho vládě. Autorka dokumentuje, že předmětem debat nebylo „pouze“ psychické zdraví, ale také ekonomické potíže spojené se zaměstnáním a bydlením. Čtvrtá kapitola rovněž přináší jeden z důležitých závěrů. Kolegyně Zápalová tvrdí, že „vláda ve prospěch zájmů studentů a zlepšení jejich ekonomické a pracovní situace příliš aktivně nekonala a hlavní roli v artikulaci a prosazování jejich zájmů sehrával parlament.“ (s. 48) Zde bych ovšem rád dodal, že v kontextu fungování nizozemského politického systému vyznačujícího se relativně vyrovnaným vztahem legislativy a exekutivy jde o poznatek nikoliv zcela neočekávatelný. Teze o polaritě mezi vládou a parlamentem (s. 54, 67) pak může být problematická vzhledem k různým rolím zákonodárné a výkonné moci. (Tato otázka se zde jeví jako vhodné téma k diskusi u obhajoby.)

Pátá kapitola se zabývá rolí studentů ve společnosti a politickým soubojem o jejich obraz („nezodpovědní“ vs. „oběti“). Zde sleduje štěpení vláda/opozice a vnitřní rozdíly mezi opozičními stranami, zejm. ze strany PVV. Závěr práce shrnuje poznatky jednotlivých kapitol.

Shrnutí:

Bakalářská práce Myriam Zápalové je podrobným popisem způsobu, jakým se v rámci nizozemské politické arény (a zejm. v projevech členů dolní komory) artikulovala problematika postavení studentů v letech 2020–2021. Suverénně psaná práce se opírá o širokou základnu primárních i sekundárních pramenů. Kromě tématu samotného dává nahlédnout do specifik politického a stranického systému současného Nizozemska. Autorka se na základě relativně malého tématu pokouší proniknout do způsobu jednání jednotlivých politických proudů. Klíčovým poznatkem je tvrzení, že poslanci a poslankyně byli jakýmsi „korektivem“ vládní politiky (s. 67). Je však otázka, zde se jednalo o korektiv rétorický, nebo zda se odlišná artikulace zájmů studentů odrazila v praktické politice vlády nebo v legislativním procesu. (Tato otázka by mohla být předmětem debaty u obhajoby).

K formální stránce mám jednu připomínku: Číslování BP neodpovídá fakultním požadavkům.

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení mezi **výborným a velmi dobrým** (1–2).

V Praze dne 5. 9. 2023

Martin Štefek